

Provinciale Staten

Clustercode PLA
Ons kenmerk DOC-00708230
Bijlage(n) -

Uw kenmerk -
Maastricht 29 oktober 2024
Verzonden 30 oktober 2024

Onderwerp

Mededeling portefeuillehouder inzake stand van zaken Propositie Heuvelland (toezegging 9512)

Geachte Staten,

Conform toezegging 9512 informeren wij u hierbij over de stand van zaken inzake het “Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland, verduurzaming water- en bodembeheer Heuvelland Zuid-Limburg” verder te noemen “Propositie Heuvelland” (of kortweg Propositie).

Het uitvoeringsprogramma Propositie Heuvelland is gestart in de voorgaande Statenperiode en wellicht niet breed bij uw Staten bekend. Deze mededeling informeert u daarom eerst kort over de inhoud van de Propositie Heuvelland, gaat daarna in op de stand van zaken en rondt af met een vooruitblik.

Inhoud Propositie Heuvelland

In november 2020 sloot ons College een overeenkomst met het Waterschap Limburg, de WML, het Ministerie van LVVN (destijds LNV) en de heuvellandgemeenten Valkenburg, Voerendaal, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Beek en Stein over de uitvoering van de Propositie Heuvelland.

De strekking van de Propositie is om, in samenwerking met de agrariërs die door willen gaan met hun bedrijf, te komen tot een verdere verduurzaming van het water en bodembeheer in het Heuvelland door:

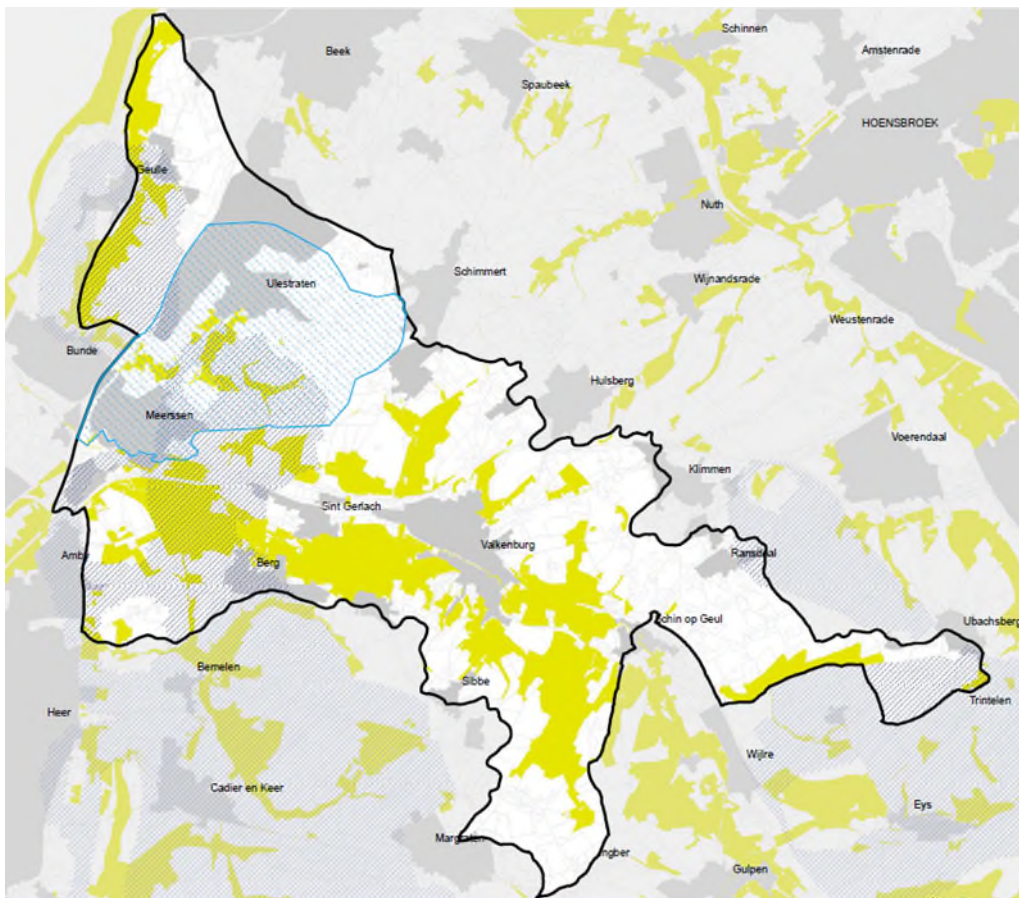
- de WUR op de proefboerderij Wijnandsrade onderzoeken te laten doen naar innovatieve teeltmethoden op de lössgrond en hellingen;
- deze te koppelen aan een uitrol naar agrarische ‘voorbeeld’ bedrijven in het gebied;
- via individuele keukentafelgesprekken circa 180 agrariërs in de regio te begeleiden naar een duurzamere agrarische bedrijfsvoering;
- innovatieve teeltmethoden te ondersteunen (d.m.v subsidie en beschikbaar stellen materieel)
- agrariërs een maatwerkpakket voor de aanleg en beheer van landschapselementen aan te bieden.

Met deze aanpak willen we bijdragen aan perspectief voor duurzame, toekomstgerichte landbouwbedrijven.

Voor de uitvoering is € 7,5 miljoen (incl. BTW) beschikbaar waarvan het Ministerie van LVVN (€ 3,75 miljoen), Waterschap Limburg (€ 0,75 miljoen) en Provincie (€ 3,0 miljoen) bijdragen. De Provincie is trekker van de Propositie en er is een bestuurlijke stuurgroep bestaande uit Waterschap, LLTB en Provincie (voorzitter).

Het Propositiegebied beslaat (beperkte) delen van de Heuvellandgemeenten: globaal de Natura2000 gebieden Bunder- en Elsoërbos, een groot gedeelte van het beneden en midden Geuldal en het landelijk gebied daar omheen (waaronder enkele grondwaterbeschermingsgebieden).

Stand van zaken Propositie Heuvelland

De uitvoering van de Propositie Heuvelland blijkt weerbarstiger dan verwacht. Zo werden de keukentafelgesprekken in eerste instantie uitgesteld vanwege de Coronapandemie, vervolgens werd de aanbesteding in gang gezet maar ingrijpend gewijzigd toen het landbouwakkoord niet doorging en waren er tot voor kort beperkingen bij de ambtelijke organisatie voor wat betreft personele capaciteit en prioritering ten behoeve van de ontwikkeling van een Limburgs programma landelijk gebied.

Ondanks deze knelpunten zijn toch de nodige acties uitgevoerd:

- de WUR heeft op de proefboerderij in Wijnandsrade onderzoeken uitgevoerd naar teeltmethoden waarmee afspoeling en nutriëntenverlies op de landbouwpercelen kan worden beperkt. De resultaten zijn vervolgens met de agrariërs gecommuniceerd in o.a. de winterbijeenkomsten. Onder 'vooruitblik' gaan we nader in op dit communicatietraject;

- op 3 september 2023 verleende ons college een subsidie aan het Waterschap voor de aanleg van circa 1,8 kilometer graft in verschillende breedtes in de omgeving van Waterval (Meerssen) waarmee de wateroverlast wordt verminderd, water wordt gebufferd, de landschapselementen in Waterval worden verstevigd en een positieve bijdrage wordt geleverd aan de biodiversiteit in Waterval. Het werk zal naar verwachting eind december 2024 zijn uitgevoerd;
- ten behoeve van de stimuleringsregeling Water vasthouden Landbouwpercelen Zuid-Limburg 2023 hebben wij op 17 maart 2023 een subsidie verleend aan het Waterschap ter hoogte van € 23.600,00. Het betreft hier teeltmaatregelen (o.a. aanbrengen van houten schotten of ruitzaai in mais) waartoe het waterschap voor heel Zuid-Limburg in 2023 voor een bedrag van € 68.411,00 aan subsidie aan agrariërs uitkeerde;
- eind 2023 kon worden gestart met keukentafelgesprekken in een beperkt pilotgebied (omgeving Meerssen). Uit de gevoerde gesprekken en de contacten 'in het veld' is duidelijk geworden dat een groot deel van de benaderde agrariërs en partijen de insteek van het Propositie Heuvelland waardeert.

In de regio is er veel draagvlak om door te ontwikkelen naar duurzamere vormen van agrarische bedrijfsvoering. De Propositie Heuvelland kan daarin nog steeds een belangrijke katalysator zijn. Dat draagvlak blijkt niet alleen uit de gesprekken maar ook uit een inventarisatie die de meeste gemeenten in het Propositiegebied - los van dit programma en voor eigen rekening - bij de agrarische sector hebben uitgevoerd en de goed bezochte bijeenkomsten die door de WUR in dit kader worden georganiseerd. Vanuit de agrarische sector wordt ook aangegeven dat de Propositie op draagvlak kan rekenen omdat dit is toegesneden op hun specifieke agrarische bedrijfsvoering (Lössgrond/reliëf). Dat de WUR de onderzoeken uitvoert op 'hun' proefboerderij in Wijnandsrade is daarbij voor de agrariërs een belangrijke factor.

Vooruitblik Propositie Heuvelland

Op grond van het vorenstaande concludeerde de bestuurlijke stuurgroep dat - ondanks de hindernissen die er tot nog toe waren en het vooruitzicht dat de uitvoering ook in de toekomst niet eenvoudig zal zijn – er voldoende redenen zijn om verder te gaan met de Propositie. De stuurgroep stelde dan ook aan het ministerie van LVVN voor om de termijn waarbinnen het project moet worden afgerond te verlengen tot 31 december 2028. Bij beschikking van 23 september 2024 stemde het ministerie van LVVN in met deze verlenging.

Intussen zijn de nodige acties in gang gezet zodat de Propositie met een nieuwe impuls kan worden uitgevoerd:

- er is een raamovereenkomst met de WUR gesloten waardoor het proces van onderzoek en kennisontwikkeling van de agrariërs in de komende jaren soepeler kan verlopen. Een goede uitrol van onderzoek en kennisontwikkeling naar de praktijk krijgt daarin extra aandacht: een groep van circa 4 tot 6 agrariërs uit de regio voert dan, onder begeleiding van de WUR, het uitgevoerde onderzoek uit op een eigen perceel. De insteek daarbij is dat ook omliggende agrariërs daar kennis van kunnen nemen en deze teeltmethode toe gaan passen. Daarnaast zullen er ook kennisbijeenkomsten worden georganiseerd en is er aandacht voor communicatie van de onderzoeksresultaten;
- we herijken de keukentafelgesprekken. Sinds de start van de Propositie is het nodige veranderd: nieuwe initiatieven (o.a. de Biodiversiteitsmonitor die door Natuurinclusief Limburg wordt uitgevoerd) en programma's zijn gestart en andere zijn weer ingrijpend gewijzigd of gestopt. Onze uitdaging is om hierop de juiste afstemming en aansluiting te

vinden. Samen met de betrokken partijen gaan we na welke ondersteuning nodig is zodat de agrariër een volgende stap naar een duurzamere bedrijfsvoering kan zetten.

- we willen de agrariërs ondersteunen in het administratieve proces (bijv. vergunningen en duidelijke afspraken over vergoedingen) als ze aan de slag willen gaan met de aanleg, het beheer en onderhoud van landschapselementen e.d.. Daarbij biedt de Propositie de mogelijkheid om maatwerk te leveren ten opzichte van de lopende regelingen. Een zorgvuldige afstemming met de reeds ter zake bestaande regelingen, de regels rondom staatssteun en initiatieven van andere betrokken partijen (o.a. Waterveiligheid en Ruimte Limburg en Natuurrijk Limburg) heeft daarin onze aandacht. We verwachten begin 2025 actief hiermee aan de slag te kunnen gaan;
- we hebben het traject opgestart om een innovatieve zaaimachine aan te schaffen en deze aan de agrariërs in de regio ter beschikking te stellen. Met de inzet van dit materieel is grondbewerking bij de inzaai van groenbemester en granen niet meer nodig. Dit zorgt voor (vooral op de hellingen) minder bodemverdichting, minder verlies van organische stof en bodemleven, minder afstroming van water en nutriënten ten opzichte van de toepassing van traditioneel materieel. Op termijn kan deze wijze van inzaai tevens kostenbesparend werken voor de ondernemers.

Onze inzet blijft er dan ook op gericht om, samen met onze partners in de Propositie Heuvelland, de agrariërs te ondersteunen met een toekomstgerichte verduurzaming van hun bedrijf.

We beschouwen toezegging 9512 hiermee als uitgevoerd.

Gedeputeerde Staten van Limburg
namens dezen,

Michael Theuns